

Олеся Саранчук, Оксана Федорова

Приватний вищий навчальний заклад «Київський медичний університет», м. Київ, Україна

СВІТЛАНА ІВАНІВНА ДОРОШЕНКО — видатна постать української ортодонції

Світлана Іванівна ДОРОШЕНКО — ім'я, яке для кожного українського ортодонта є символом професійності та відданості справі.

У ці святкові дні ми з особливим теплом згадуємо її життєвий шлях та неоціненний внесок у розбудову вітчизняної стоматологічної школи.

Докторка медичних наук, професорка та академікня — вона не лише створила фундамент для сучасної діагностики, а й виховала цілу плеяду талановитих лікарів. Ця стаття — щира вдячність за її багаторічну працю, наукову сміливість та серце, віддане учням

Вивчення персоналій провідних учених-стоматологів є важливою складовою історії медичної науки України. Особливе місце в цьому контексті посідає постать професорки Світлани Іванівни Дорошенко, наукова та педагогічна діяльність якої істотно вплинула на становлення ортодонції як самостійної галузі стоматології, розвиток клінічної практики та формування системи підготовки фахівців в Україні.

Освіта та становлення професійної діяльності

Світлана Іванівна Дорошенко народилася 9 березня 1936 року в селі Ушомир Житомирської області. У 1953 році з відзнакою закінчила фельдшерсько-акушерську школу, після чого вступила на стоматологічний факультет Київського медичного інституту, який закінчила у 1958 році. У 1959–1965 роках працювала лікаркою-стоматологом, а з 1962 року, після завершення перших в Україні курсів спеціалізації з ортодонції, — лікаркою-ортодонтом. Вибір ортодонції як основного напрямку професійної діяльності визначив подальший науковий і клінічний шлях ювілярки.

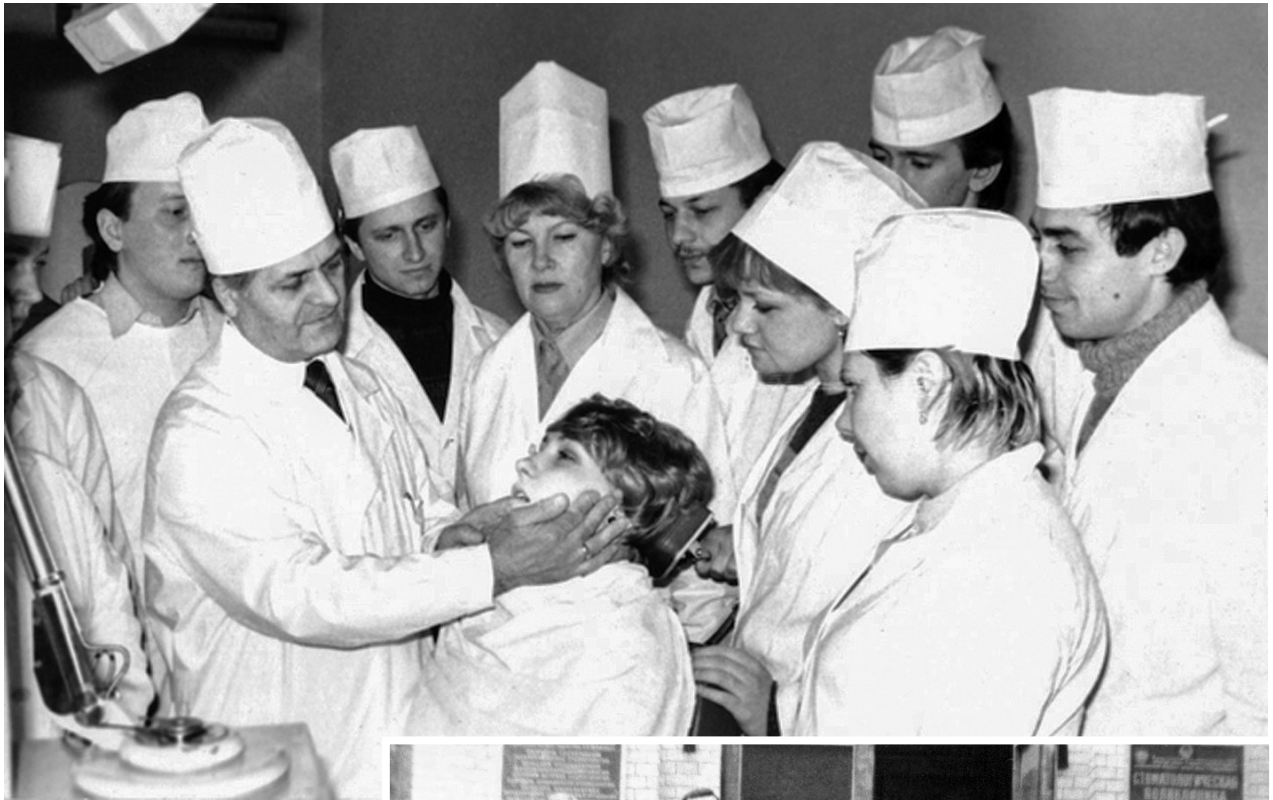
Науково-педагогічна діяльність

Із 1965 року професійна діяльність С. І. Дорошенко була пов'язана з Київським медичним інститутом (нині — Національний медичний університет імені О. О. Богомольця), де вона розпочала науково-педагогічну кар'єру як аспірантка. У подальшому працювала асистенткою кафедри ортопедичної стоматології, а з 1982 року — асистенткою кафедри пропедевтики ортопедичної стоматології та ортодонції, згодом — доценткою (до 2005 р.).

Протягом понад 40 років роботи в НМУ імені О. О. Богомольця С. І. Дорошенко виконувала обов'язки заступниці завідувача кафедри з навчально-методичної роботи, заступниці декана факультету підвищення кваліфікації фахівців, очолювала Державну екзаменаційну комісію.

Наукові дослідження та докторська дисертація

У 1991 році Світлана Іванівна успішно захистила докторську дисертацію на тему «Підготовка порожнини рота та ортопедичне лікування при зубощелепних аномаліях».

У межах дисертаційного дослідження авторка вивчила поширеність зубощелепних аномалій, деформацій і дефектів зубних рядів у дітей; обґрунтувала ефективність застосування електрофульгурації при підготовці до ортопедичного лікування; розробила оригінальні методики лікування злитих зубів; дослідила вплив вібрації на тверді тканини та пульпу зубів; запропонувала класифікацію вторинних зубощелепних деформацій.

Організаційна діяльність

У 1993–2005 роках С. І. Дорошенко виконувала обов'язки головної позаштатної спеціалістки з ортодонтії Міністерства охорони здоров'я України. У цей період вона брала активну участь у формуванні нормативно-правової бази ортодонтичної служби, зокрема:

- розробила кваліфікаційну характеристику лікаря-ортодонта;
- долучилася до створення галузевих медико-економічних стандартів ортодонтичної допомоги дітям;
- рецензувала навчальні плани та уніфіковані програми передатестаційних циклів зі спеціальності «Ортодонтія».

Діяльність у Київському медичному університеті

Із 2006 року С. І. Дорошенко працює в Приватному вищому навчальному закладі «Київський медичний університет», де того ж року їй було присвоєно вчене звання професорки. У 2007–2024 роках вона обіймала посаду завідувачки кафедри ортопедичної стоматології та ортодонтії.

Під її керівництвом підготовлено сім кандидатських дисертацій, а також значну кількість магістерських робіт. Серед учнів професорки Світлани Іванівни — представники кількох поколінь стоматологічних династій.

Науковий доробок і наукова школа

Світлана Іванівна Дорошенко стала однією з перших в Україні, хто системно впровадив метод телерентгенографії в ортодонтичну клінічну практику та навчальний процес. Значну частину її наукових досліджень присвячено вивченню зубо-щелепно-лицевих аномалій у пацієнтів зі спадковими захворюваннями з урахуванням положень клінічної генетики та особливостей ембріонального розвитку.

Науковий доробок професорки налічує понад 200 наукових праць, понад 60 авторських свідоцтв і патентів на винаходи, а також близько 20 галузевих раціоналізаторських пропозицій, більшість з яких упроваджено в практику охорони здоров'я.

Світлана Іванівна є авторкою та співавторкою низки посібників і підручників, зокрема: «Телерентгенографія в ортодонції», «Медицина дитинства», «Основи телерентгенографії», «Синдроми в

ортодонції» та «Латеральна телерентгенографія». Також вона є членкинею редакційної ради журналу «Світ ортодонції», членкинею спеціалізованої вченої ради стоматологічного факультету НМУ імені О. О. Богомольця та членкинею правління Асоціації ортодонтів України.

Визнання

С. І. Дорошенко — лікарка-ортодонт вищої кваліфікаційної категорії, нагороджена почесними грамотами МОЗ України, медалями «У пам'ять 1500-річчя Києва», «Ветеран праці», дипломами ВДНГ України. Їй присвоєно почесне звання Заслуженого діяча науки і техніки України.

Професорка Світлана Іванівна Дорошенко є однією з ключових постатей в історії української ортодонції. Її наукова, педагогічна та організаційна діяльність справила визначальний вплив на розвиток ортодонтичної науки, клінічної практики та формування системи підготовки фахівців в Україні.

Вибрана бібліографія С. І. Дорошенко

1. Doroshenko, S. I. (2010). *Cephalometric radiography in orthodontics: A study guide*. Kyiv. 184 p. [Дорошенко С. І. (2010). *Телерентгенографія в ортодонції*: навч. посібник. Київ. 184 с].
2. Pavlenko, O. V. (Ed.). (2016). *Ukrainian school of dental science: History and personalities*. Kyiv. pp. 214–220. [Павленко, О. В. (Ред.). (2016). *Українська наукова стоматологічна школа: історія та персоналії*. Київ. С. 214–220].
3. Svitlana Ivanivna Doroshenko (to the 80th anniversary): A professional profile. (2016). *Bulletin of Dentistry*, 1(94) 116–117. [Дорошенко Світлана Іванівна (до 80 річного ювілею): проф. нарис. (2016). *Вісник стоматології*. 1(94) 116–117].

URL: https://irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF%2Fnmnu_2016_12_1-2_18.pdf&P21DBN=UJRN

4. PVNZ KМУ. (2016). Svitlana Ivanivna Doroshenko (to the 80th anniversary). *Medical Science of Ukraine*, 12(1–2), 112. [ПВНЗ КМУ. (2016). Дорошенко Світлана Іванівна (до 80-річного ювілею). *Медична наука України*, 12(1–2), 112].
5. Kyiv Medical University. (2019). *Department of Prosthetic Dentistry and Orthodontics: A historical sketch*. Kyiv, 96 p. [Київський медичний університет. (2019). *Кафедра ортопедичної стоматології та ортодонтії: історичний нарис*. Київ, 96 с].
6. The true story of orthodontics in Ukraine. (2024). Akademiia Publishing Center. pp. 280–285. [Колектив авторів. (2024). Невигадана історія ортодонтії в Україні. ВЦ «Академія». С. 280–285].
7. Flis, P. S. (2007). *Orthodontics: A textbook*. Nova Knyha. p. 19. [Фліс, П. С. (2007). *Ортодонтія: підручник*. Нова Книга. С. 19].
8. Kysil, Z. F. (2024). Doroshenko Svitlana Ivanivna. In I. M. Dziuba, A. I. Zhukovskyi, & M. H. Zhelezniak (Eds.), *Encyclopedia of Modern Ukraine*. Institute of Encyclopedic Research of the National Academy of Sciences of Ukraine. [Кисіль, З. Ф. (2024). Дорошенко Світлана Іванівна. В І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк (Ред.), *Енциклопедія Сучасної України*. Інститут енциклопедичних досліджень НАН України]. URL: <https://esu.com.ua/article-21064>.
9. Ukrainian Dental Association. (2025). *The Ukrainian school of dental science: Statistics and personalities*. Kyiv. [Асоціація стоматологів України. (2025). *Українська наукова стоматологічна школа: статистика та персоналії*. Київ]. URL: <https://emed.library.gov.ua/wp-content/uploads/tainacan-items/26427/36707/Ukrainska-naukova-stomatolohichna-shkola.pdf>
10. 101 success stories born in Ukraine: A reference and image publication. (2021). Lohos. pp. 92–93. [101 історія успіху, народжена в Україні: довідково-іміджеве видання. (2021). *Логос*. С. 92–93].
11. Kyiv Medical University. (2021). *Congratulations to S. I. Doroshenko on receiving the honorary title Honored Worker of Science and Technology of Ukraine*. Kyiv. [Київський медичний університет. (2021). *Вітаємо Дорошенко С. І. із отриманням почесного звання «Заслужений діяч науки і техніки України»*. Київ]. URL: <https://kmu.edu.ua/vitayemo-doroshenko-s-i-iz-otrimannyam-pochesnogo-zvannya-zasluzhenij-diyach-nauki-i-texniki-ukra%D1%97ni/>
12. Wikipedia. (n. d.). *Svitlana Ivanivna Doroshenko*. [Вікіпедія. *Дорошенко Світлана Іванівна*]. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Дорошенко_Світлана_Іванівна.

Саранчук Олеся Володимирівна — кандидат медичних наук, доцент кафедри ортопедичної стоматології та ортодонтії Приватного вищого навчального закладу «Київський медичний університет»; <https://orcid.org/0009-0009-0881-060X>

Федорова Оксана Владиславівна — асистент кафедри ортопедичної стоматології та ортодонтії Приватного вищого навчального закладу «Київський медичний університет»; <https://orcid.org/0009-0008-5874-5140>